

Ζωοφιλία και ζωολατρία στη χριστιανική διδασκαλία

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ζωοφιλία και ζωολατρία

Στις μέρες μας παρατηρούνται κοινωνικά κινήματα για την προστασία των ζώων και των δικαιωμάτων τους, αλλά επίσης αναπτύσσονται σε παγκόσμιο επίπεδο και φιλοσοφικές συζητήσεις για να δικαιολογήσουν ή όχι την ορθότητα και την αναγκαιότητα της εισαγωγής ενός συστήματος δικαιωμάτων των ζώων, ανάλογων με των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Πόσο αποδεκτές από την ορθοδοξία όμως είναι τέτοιες συμπεριφορές;

Η ενοχή που αισθάνεται ο άνθρωπος για την ανικανότητα του να αντικρίσει τα μέλη του ζωϊκού βασιλείου με συναίσθημα και δικαιοσύνη, μέσα στα δυτικά πρότυπα ζωής του σύγχρονου κόσμου, αποτελεί τη γενεσιουργό αιτία των κινήματων ζωοφιλίας αλλά και των πιο πάνω συζητήσεων. Είναι αναμενόμενο μέσα στην απέραντη μοναξιά του ανθρώπου, όπου απουσιάζει και η επαφή με τα ζώα, να αναπτύσσονται δύο ακραίες καταστάσεις, είτε των ομάδων εκείνων που συμπεριφέρονται με φόβο, βία και αδιαφορία προς τα ζώα, είτε εκείνων που συμπεριφέρονται μόνο με συναίσθημα, που σε ορισμένες περιπτώσεις όμως φτάνει σε οριακά φαινόμενα ζωοφιλίας, όπως διοργάνωση καλλιστείων, υιοθεσίες, νοσοκομειακή περίθαλψη, κληροδότηση τεραστίων περιουσιών ή ακόμα και ζωολατρίας. Μια ζωολατρία που ξεκινά από την πίστη ότι τα ζώα έχουν ψυχή. Ειδική περίπτωση ζωολατρίας μπορεί να θεωρηθεί και η αποκλειστική χορτοφαγία, όπου εν ονόματι του αποκαλούμενου δικαιώματος των ζώων για τη ζωή θεωρείται έγκλημα η θανάτωση ζώων για τροφή από τον άνθρωπο.

Πέραν από αυτές τις ξένες προς την ορθοδοξία καταστάσεις υπάρχει σαφώς η αληθινή σχέση του ανθρώπου με τα ζώα, όπως αυτή υπαγορεύεται από τους ορθόδοξους νόμους και κανόνες αλλά και την ιερά παράδοση.

Σκοπός και προορισμός των ζώων

Μετά τη δημιουργία των φυτών και προ της δημιουργίας του ανθρώπου ο Θεός προχώρησε στη δημιουργία των ζώων. Η σειρά που τα εδημιούργησε ο Θεός φανερώνει τη Θεία ιεραρχία τους. Τα ζώα μπορούν και χρησιμοποιούν όλα εκείνα που έχουν προηγηθεί, δηλαδή φυτά και αβιοτικό περιβάλλον. Η σειρά αυτή είναι ενδεικτική της θείας τάξης και ισορροπίας, που υπάρχει ανάμεσα στους διάφορους βιοτικούς παράγοντες του πλανήτη μας, συμπεριλαμβανομένου και του βιοπνευματικού όντος, του ανθρώπου. Γίνεται πασιφανές έτσι ότι ακραίες καταστάσεις ζωοφιλίας, και αποκλειστικής χορτοφαγίας αποτελούν εκτροπές από την ομαλή σχέση ανθρώπου και ζώων σύμφωνα με την ορθοδοξία. Όπως ο Μέγας Βασίλειος αναφέρει στον «Περί Νηστείας» λόγο του, που μετέφρασε ο Βασίλειος Ψευτογκάς, ενώ δεν υπήρχε στον Παράδεισο οίνος, ούτε σφαγές ζώων, ούτε κρεοφαγία, μετά τον κατακλυσμό η γραφή λέγει «να τρώγετε από όλα ωσάν χλωρά χόρτα».

Στη συνέχεια όλα τα ζώα έρχονται έμπροσθεν του διορισμένου βασιλέα της κτίσεως, για να τους δώσει το όνομά τους. «Πάντα υπέταξας υποκάτω των ποδών αυτού, πρόβατα και βόας απάσας, έτι δε και τα κτήνη του πεδίου, τα πετεινά του ουρανού και τους ιχθύας της θαλάσσης» (Ψαλμός 8, στιχ.7-9).

Με την υιοθέτηση μιας χάρτας δικαιωμάτων των ζώων προκύπτει ηθικό πρόβλημα,

όπως πιστεύουν σύγχρονοι φιλόσοφοι, για την προτεραιότητα στοργής ανάμεσα στους ανθρώπους και στα ζώα. Κατά τον Κάλλιστο Γουέαρ, επίσκοπο Διοκλείας, ο άνθρωπος, ζωντανή εικόνα του ζώντος Θεού, μπορεί να κάνει δύο πράγματα που κανένα από τα άλογα ζώα δεν μπορεί: Πρώτα μπορεί να διαμορφώσει και να αλλάξει τον κόσμο, δίνοντάς του ένα καινούργιο νόημα και σκοπό και ύστερα μπορεί να δοξολογήσει και να ευχαριστήσει τον Θεό για τον κόσμο. Έτσι για την ορθοδοξία, ηθικό πρόβλημα δεν υφίσταται. Ο μακαριστός γέροντας Παΐσιος, παρά τη απέραντη αγάπη που έτρεφε προς τα ζώα, όταν ερωτήθηκε για το θέμα είπε ότι η αγάπη του ανθρώπου πρέπει πρώτα να εξαντλείται για τον άνθρωπο και όταν περισσεύει να πηγαίνει και προς τα ζώα. Εξάλλου στο θαύμα της θεραπείας του δαιμονιζομένου ο Χριστός προστάζει τα δαιμόνια να βγούν από τον άνθρωπο και να πάνε στους χοίρους, που πέφτουν στη λίμνη και πνίγονται. Ο υποβιβασμός λοιπόν του ανθρώπου στο επίπεδο των αλόγων ζώων, με την επέκταση μερικών τεχνητών νομοθετημάτων για τα ζώα, αποτελεί άλλη μια αποστασία από την ορθόδοξη χριστιανική θέση και δεν αποτελεί λύση για την εξισορρόπηση των σχέσεων ανθρώπου και ζώων. Η εξίσωση αυτή αποτελεί μάλλον βιολογική ουτοπία ή μια νέα βιολογική απειλή.

Τα ζώα στερούμενα της ελευθερίας και του λογικού, έχουν ως σκοπό της παρουσίας τους και της δημιουργίας τους όχι μόνο την εξυπηρέτηση των αναγκών του ανθρώπου αλλά χρησιμοποιούνται και ως μέσα για την ωφέλεια της ψυχής μας. Επιπλέον, ο Θεός τα δημιούργησε και ως δώρα για την ευχαρίστησή μας «προς τέρψιν ημίν δεδωρημένα» για την αληθινή ψυχαγωγία, χαρά και ευφροσύνη του ανθρώπου, ώστε με τη μελέτη του πλήθους, του μεγέθους και της ομορφιάς των δημιουργημάτων να οδηγείται ο άνθρωπος στην αληθινή γνώση του Θεού, αναδεικνύοντας το σύμπαν σ' ένα απέραντο σχολείο θεογνωσίας.

Πάμπολλα όμως είναι τα παραδείγματα στην Π. Διαθήκη όπου τα ζώα χρησιμοποιούνται από το Θεό για τιμωρία των ανθρώπων όπως οι πληγές κατά της Αιγύπτου (Ψαλμός 104). Στην Π. Διαθήκη είδαμε επίσης να φυλάγονται αβλαβείς αλλά και να υπηρετούνται από ζώα άγιοι και δίκαιοι, όπως ο Προφήτης Ηλίας με τον κόρακα, ο Δανιήλ στο λάκκο των λεόντων και ο Ιωνάς που παραμένει στην κοιλία του κήτους για τρεις μέρες.

[Συνεχίζεται]